

IŠVADA DĖL ATVIRO KONKURSO BŪDU VYKDYTAME PIRKIME „NERIES UPĖS KRANTINIŲ APŠVIETIMO ĮRENGIMO DARBAI VILNIUJE SU DARBO PROJEKTO PIRKIMU“ PASKELBTŲ PIRKIMO SĄLYGŲ

Advokatų profesinė bendrija Judickienė ir partneriai JUREX (toliau – **JUREX**) ir „Transparency International“ Lietuvos skyrius (toliau – **TILS**) yra sudarę paslaugų sutartį, pagal kurią JUREX teikia TILS konsultacines paslaugas viešųjų pirkimų teisės srityje TILS įgyvendinant sąžiningumo susitarimus, sudarytus:

- 1) 2017 m. birželio 30 d. tarp Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir TILS;
- 2) 2017 m. birželio 29 d. tarp Vilniaus vystymo kompanijos ir TILS.

JUREX atliko „Neries upės krantinių apšvietimo įrengimo darbai Vilniuje su darbo projekto parengimu“ tarptautinio pirkimo (pirkimo Nr. 418000) sąlygų projekto (toliau – **Pirkimo sąlygos**), įskaitant visus jų priedus, įvertinimą ir TILS pateikė savo pastebėjimus bei pasiūlymus. Pasiūlymai ir pastebėjimai taip pat buvo perduoti Pirkimo organizatorių – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir UAB „Vilniaus vystymo kompanijos“ – atstovams.

JUREX, įvertinusi Pirkimo sąlygų projektą, viso pateikė 51 komentarą (iš jų 15 dėl Pirkimo sąlygų, 36 dėl Pirkimo sutarties). Komentaruose buvo nurodyti konkretūs pastebėjimai bei pasiūlymai dėl galimų pakeitimų.

2019 m. kovo 31 d. perkančioji organizacija Vilniaus miesto savivaldybės administracija paskelbė Pirkimą.

TILS pavedimu JUREX atliko pirminio Pirkimo sąlygų projekto ir paskelbtų Pirkimo sąlygų lyginamąją analizę.

Toliau pateikiame savo išvadas dėl JUREX kartu su TILS pateiktų pastabų ir siūlymų įtakos paskelbtoms Pirkimo sąlygoms (žr. 1 ir 2 lenteles), t.y. analizuojame, ar pateikti komentarai turėjo įtakos Pirkimo dokumentų turiniui. Pažymime, kad toliau detaliau aptariame ne absoliučiai visų JUREX teiktų komentarų įtaką galutinėms Pirkimo sąlygoms, tačiau tik tų, kurie JUREX nuomone buvo itin svarbūs Pirkimo sąlygų ir Pirkimo teisėtumui.

Motyvuota apžvalga ir pagrindinės išvados pateikiamos toliau.

1 lentelė

Nr.	Pirkimo sąlygų punktas	Svarbiausios pateiktos pastabos/rekomendacijos dėl Pirkimo sąlygų	Pokytis paskelbtose Pirkimo sąlygose
1.	9.2.	Rekomenduota tiksliai apibrėžti Pirkimo vertę. Jeigu Pirkimo sąlygose nurodyta suma reiškia Pirkimui suplanuotų skirti lėšų sumą, rekomenduotina tai aiškiai nurodyti Pirkimo sąlygose.	Į pastabą atsižvelgta. Pirkimo sąlygų 9.2. punkte nurodyta planuojama bendra pradinės Pirkimo sutarties vertė.
2.	13.	Rekomenduota arba išskaidyti Pirkimo objektą į dalis arba pateikti objektyvius įrodymus (pvz. skaičiavimus, ekspertizes), kodėl šiuo konkrečiu atveju Pirkimo objekto skaidymas į dalis yra negalimas (netikslingas).	Į pastabas neatsižvelgta. Nors Pirkimo objekto į dalis neskaidymo pagrindimas formaliai ir yra pakoreguotas, tačiau kartu su Pirkimo sąlygomis vis tiek nebuvo pateikta jokių rekomenduotų objektyvių įrodymų, kodėl šiuo atveju Pirkimo objekto išskaidymas į dalis yra negalimas techniniu, ekonominiu požiūriu (nėra skaičiavimų, techninių išvadų ar panašių objektyvių įrodymų).
3.	33.	Rekomenduota nustatyti atsakomybę tais atvejais, jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama ne visa apimtimi, o tiekėjas pažeidžia prievolę, kad Pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys.	Į pastabą atsižvelgta. Numatyta tiekėjo atsakomybė už darbų atlikimą neturint teisės verstis tokia veikla.
4.	43., 89.	Rekomenduota leisti tiekėjams pasiūlymo galiojimo užtikrinimui pateikti laidavimo draudimo raštą. Pateikti išsamūs argumentai, kodėl atsisakymas priimti tokį pasiūlymą galiojimo užtikrinimą yra neproporcingas bei ribojantis konkurenciją.	Į pastabą atsižvelgta. Numatyta galimybė tiekėjams pasiūlymų galiojimo užtikrinimui pateikti laidavimo draudimo raštą.
5.	51.	Rekomenduota nurodyti, kad atvejai, kuomet tiekėjas dalyvauja Pirkime kaip pagrindinis tiekėjas ir kaip kito pasiūlymą teikiančio tiekėjo subrangovas, nėra laikomi neleistinais.	Į pastabą atsižvelgta. Pirkimo sąlyga papildyta.

2 lentelė

Nr.	Pirkimo sutarties punktas	Svarbiausios pateiktos pastabos dėl Pirkimo sutarties projekto	Pokytis paskelbus Pirkimo sąlygas
1.	1.1., 3.1.1.	Rekomenduota papildyti ir detalizuoti darbų pradžios momentą.	! pastabą neatsižvelgta.
2.	3.1.2.1. – 3.1.2.5.	Rekomenduota aiškiai ir tinkamai apibrėžti iki kokio momento skaičiuojami darbų atlikimo terminai.	! pastabas neatsižvelgta.
3.	3.3. (paskelbtų Pirkimo sąlygų 3.4.	Rekomenduota įtvirtinti imperatyvų reikalavimą dėl atliekamų darbų stabdymo.	! pastabą atsižvelgta.
4.	3.4.4. (paskelbtų Pirkimo sąlygų 3.6.4.)	Rekomenduota aiškiai nurodyti, kad kitų rangovų vėlavimas atlikti sutartyje numatytus darbus yra priskiriamas užsakovo rizikai.	! pastabą atsižvelgta.
5.	4.1.4.	Rekomenduota papildyti sutarties sąlygą nurodant, kad ši sutarties sąlyga neįpareigoja rangovo iki sutarties pasirašymo rasti visas techninio projekto klaidas / netikslumus.	! pastabą atsižvelgta.
6.	4.1.5.	Rekomenduota papildyti sutarties nuostatą numatant, kad rangovas, siekdamas visapusiškai išsiaiškinti sutarties objektu esančių darbų pobūdį / apimtį iki sutarties pasirašymo privalo atlikti atitinkamus tyrimus, bandymus, matavimus ir t.t.	! pastabą neatsižvelgta.
7.	6.3. – 6.4., 6.7.	Rekomenduota detalizuoti ir atskirti sąvokas galutinis darbų priėmimo – perdavimo aktas ir atliktų (tarpinių) darbų priėmimo – perdavimo aktas.	! pastabą atsižvelgta. Numatyta tarpinio darbų priėmimo – perdavimo sąvoka.
8.	9.1.	Rekomenduota nustatyti atsiskaitymą už darbo projekto parengimo paslaugas etapais.	! pastabą neatsižvelgta. Atsiskaitymas etapais nenumatytas.
9.	11.1.9.	Rekomenduota sutrumpinti sutarties įvykdymo užtikrinimo grąžinimo rangovui terminą, kadangi ilgas grąžinimo terminas (30 d.) suteikia perdėtą pranašumą užsakovui ir nepagrįstai pažeidžia rangovo teises ir teisėtus interesus.	! pastabą neatsižvelgta. Sutarties įvykdymo užtikrinimo grąžinimo rangovui terminas sutrumpintas nebuvo.

10.	13.2.	Rekomenduota numatyti delspinigių skaičiavimą už kiekvienai sutarties 3.1 punkte nurodytai atkarpai nustatytą Darbų vykdymo termino praleidimą.	! pastabą atsižvelgta.
11.	13.4.	Rekomenduota delspinigių skaičiavimą nustatyti nuo nekokybiškai atliktų darbų vertės, o ne nuo visos sutarties vertės.	! pastabą neatsižvelgta.
12.	14.4.	Rekomenduota papildomai numatyti atvejus, kada yra galimas darbų kiekio (apimties) pakeitimas, nurodant tokias aplinkybes kaip: (1) nepalankios gamtinės sąlygos, (2) nenumatyti fiziniai veiksniai.	! pastabą neatsižvelgta.
13.	14.5.3.	Rekomenduota papildyti / patikslinti papildomų darbų sąvoką, nurodant, kad papildomais darbais yra laikomi ir tie darbai, kurių apimtys viršija sutarties vertę.	! pastabą atsižvelgta.
14.	18.8.	Rekomenduota, siekiant šalių lygiateisiškumo, numatyti baudą, kurią užsakovas privalėtų sumokėti rangovui už vienašalį sutarties nutraukimą.	! pastabą neatsižvelgta.
15.	18.8.2.	Rekomenduota sutrumpinti darbų ar jų dalies vykdymo sustabdymo terminą, kaip pagrindą rangovo vienašaliam sutarties nutraukimui.	! pastabą neatsižvelgta. Darbų ar jų dalies vykdymo sustabdymo terminas pailgintas iki 18 mėnesių.
16.	19.3.	Rekomenduota sukonkretinti asmens duomenų saugojimo terminus.	! pastabą neatsižvelgta.
17.	19.7. (paskelbtų Pirkimo sąlygų 19.9.).	Rekomenduota išvardinti asmens duomenų turėtojų teises.	! pastabą atsižvelgta.
18.	19.8.	Rekomenduota patikslinti, kokie konkretūs fizinių asmenų duomenys yra sunaikinami pasibaigus sutarties vykdymui arba nurodyti, kad asmens duomenys yra grąžinami arba sunaikinami, kai jie nebėra reikalingi tikslams, dėl kurių buvo renkami ir tvarkomi.	! pastabą neatsižvelgta.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą pirminių Pirkimo sąlygų ir paskelbtų Pirkimo sąlygų lyginamąją analizę, darome toliau nurodytas išvadas.

- I. Į didžiąją dalį mažiau reikšmingų pastabėjimų ir komentarų (kurie atskirai neaptarti aukščiau pateiktose lentelėse) prieš skelbiant Pirkimą buvo atsižvelgta. Tai vertiname teigiamai, kadangi per pastaruosius bendradarbiavimo metus, kiekviename naujai skelbiamame Pirkime tokio pobūdžio pastabų mažėja, o Pirkimų vykdytojas į pateiktas pastabas reaguoja aktyviais veiksmais koreguodamas Pirkimo sąlygas.

- II. Buvo visiškai atsižvelgta į 4 svarbiausias pastabas / rekomendacijas dėl Pirkimo sąlygų turinio (iš nurodytų 5 pastabų) bei į 7 pastabas / rekomendacijas dėl Pirkimo sutarties (iš nurodytų svarbiausių 18 pastabų).
- III. Iš pateiktų pastabų / rekomendacijų, į kurias nebuvo atsižvelgta, išskirtinos šios svarbiausios:
- 1) **Sąlyga dėl Pirkimo objekto neskaidymo į dalis pagrindimo.** Pirkimo objekto skaidymas į dalis negali būti grindžiamas tik formaliais ir deklaratyviais argumentais apie sudėtingą darbų procesą, jei pirkimas būtų išskaidytas į smulkesnes dalis, apie kylančią riziką nepasiekti Perkančiajai organizacijai reikalingo rezultato, ir pan. Nors šie ir panašūs argumentai savaime nėra ydingi, tačiau neesant jokių objektyvių skaičiavimų dėl ekonominės Pirkimo objekto neskaidymo naudos, ar pagrindų dėl galinčių kiltų rizikų, sunku vertinti kiek Pirkimo objekto neskaidymas yra būtinas, o kiek tiesiog patogus Perkančiajai organizacijai. Kadangi tiek įstatymai, tiek teismų praktika numato pirmenybę Pirkimo objekto skaidymui (taip didinant tiekėjų konkurenciją), esama praktika objektyviai nepagrįsti Pirkimo objekto neskaidymo turėtų keistis.
  - 2) **Pirkimo sutarties nuostatos, įtvirtinančios šalių tarpusavio interesų pusiausvyrą.** Tikėtina, kad būtent dėl šių Pirkimo sąlygų nuostatų, kuriuose neproporcingai yra suvaržomi rangovo interesai, o užsakovui yra suteikiamas perdėtas pranašumas, ateityje gali kilti daugiausia ginčų. Taip pat neatmestina galimybė, kad Pirkimo sutarties projekte įtvirtinus neproporcingus reikalavimus rangovui, dėl tokių neproporcingai griežtų sąlygų sumažėja potencialiai Pirkime norinčių dalyvauti tiekėjų skaičius, o kartu ir tiekėjų konkurencija. Dėl to nukenčia ir pati Perkančioji organizacija – esant mažai konkurencijai, pasiūlymų kainos įprastai padidėja.
- IV. Bendra pateiktų pastabų ir pasiūlymų įtaka būtent šio Pirkimo teisėtumui vertintina teigiamai, t.y. į didesnę dalį pastebėjimų atsižvelgta, o bendras pastebėjimų skaičius lyginant su ankstesniais pirkimais taip pat nuosekliai mažėja. Tai rodo, kad viešųjų pirkimų konkursų sąlygos rengiamos vis kokybiškiau.

Kilus bet kokiems klausimams dėl pateiktos išvados prašome kreiptis į jos rengėjus.

Parengė

Advokatų profesinė bendrija Judickienė ir partneriai JUREX

Advokatė Karolina Laurynaitė

Advokatas Kęstutis Žičkus

Advokato padėjėja Greta Norkutė